

Analysavdelningen
Enheten för energistatistik
Niklas Notstrand
016-544 21 82
niklas.notstrand@energimyndigheten.se

Regeringen
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande angående Statistikutredningen 2012:83 "Vad är officiell statistik" En översyn av statistiksystemet och SCB

Sammanfattning

Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak förslagen men Energimyndigheten vill göra regeringen uppmärksam på ett antal frågor.

1. Energimyndigheten vill se ett klargörande av tillsyns- och andra statistikmyndigheters roll i det officiella statistiksystemet.
2. Energimyndigheten håller inte med utredningen om att det inte finns besvärande luckor i SCB:s produktion av statistik. Det gäller främst den statistisk som SCB tar fram på uppdrag av andra statistikansvariga myndigheter.
3. Energimyndigheten skulle velat se en konsekvensanalys av kostnaderna hos statistikansvariga myndigheter av de ökade kraven på kvalitet, statistikredovisning, harmonisering m.m. som följer av EU:s kvalitetskrav (Code of Practice) samt dess samband med minskad uppgiftslämnarbörda.
4. Energimyndigheten anser att det ofta saknas konsekvensanalyser över hur införande av nya EU-regler och mål påverkar den statistik som kan komma att krävas för uppföljning av de nya kraven.
5. Energimyndigheten anser att regeringen behöver följa utvecklingen av de föreslagna revideringarna av EU:s PSI-direktiv (Public sector information).

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten är positiv till statistikutredningens förslag att Energimyndigheten ska ingå som en av de sex permanenta myndigheterna i Rådet för officiell statistik (ROS).

Energimyndigheten delar utredarens bedömning att systemet för den officiella statistiken i huvudsak fungerar väl idag och att det inte finns skäl till att ändra den decentraliserade organisationsmodellen med 27 statistikansvariga myndigheter.

Energimyndigheten tillstyrker förslaget att anpassa det svenska statistiksystemet till de föreslagna ändringarna i EU:s statistikförordning dvs. anpassa den nationella lagstiftningen till EU-regleringen och implementera EU:s kvalitetskrav

(Code of Practice) i den nationella statistiklagstiftningen. Däremot anser Energimyndigheten att konsekvenserna av de ökade kostnaderna som införandet av EU:s statistikförordning i svensk lagstiftning för med sig måste vägas mot nyttan av de kvalitetsförbättringar detta kommer att innebära för det svenska statistiksystemet.

Energimyndigheten instämmer i utredarens bedömning att SCB ska ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att i ökad utsträckning ge en allmän spridning åt metoder och standardiserade verktyg som utvecklas för allmänna medel. Dessa bör dock komma statistikansvariga myndigheter till del på ett bättre sätt än idag. Detta har Energimyndigheten tidigare framhållit i "*Utredning om dokumentation av officiell statistik*" (se bilaga 3 i statistikutredningen, SOU 2012:83).

Energimyndigheten tillstyrker utredarens förslag att beställare som ger SCB i uppdrag att producera statistik har behov av ökad insyn i SCB:s prissättningar. Detta innebär bland annat öppenhet i vilka komponenter som ingår i framräkningen och hur uppdragen prissatts. Detta gäller även om SCB i fortsättningen ska producera statistik med full kostnadstäckning. Energimyndigheten delar utredningens uppfattning att en del av kritiken mot SCB skulle försvinna med en öppnare och mer aktiv dialog med kunderna angående vad som ingår i priset och hur priset på beställningen bestämts.

Energimyndigheten tillstyrker förslaget att samordningen av statistiken förstärks genom att ROS får nya uppgifter såsom kontinuerlig granskning av kvalitet av samtliga statistikansvariga myndigheter inklusive SCB. Det är dessutom bra som utredaren föreslår att SCB får en utökad föreskriftsrätt till att även omfatta kvalitetsfrågor i allmänhet samt att ROS får utökade resurser för arbetet med statistiksamordningen. De förslagen förenklar för ROS att samordna statistiksystemet. Hur finansieringsmodellen ska vara för ROS har Energimyndigheten inga synpunkter på. Dock är alternativet att alla statistikansvariga myndigheter ska vara med och finansiera inte effektivt då myndigheterna har olika mycket resurser att tillgå inom sitt statistikansvar.

Energimyndigheten stödjer förslaget angående förändringen av EU:s statistikförordning så som de presenteras i utredningen. Innebörden av detta är att SCB lyfts fram som National Statistical Institute (NSI), att SCB får lagstadgad rätt att samordna statistiksystemet såväl internationellt som nationellt, sammanställa en årlig uppföljning av statistik till EU samt ansvara för kvalitetssäkring av statistiksystemet. Då förordningen inte är antagen lämnar inte Energimyndigheten några ytterligare synpunkter i denna del av förslaget

Specifika synpunkter

Kapitel 8.2.3 Energimyndigheten anser att om förslaget i EU:s statistikförordning antas dvs. att SCB alltid ska "*delta vid utformning, utveckling och avslutande av administrativa register som andra organ bygger upp och upprätthåller*" kan innebära en oproportionerlig mängd samråd. Dessutom måste samråden vara

transparenta åt alla håll d.v.s. i situationer där statistikansvarig myndighet samverkar direkt med administrativ registerhållare eller där SCB samverkar åt statistikansvarig med administrativ registerhållare. Det är inte heller tydligt från utredaren om det är med SCB eller ROS som samråden ska ske.

Energimyndigheten anser att utredningen inte tillräckligt analyserat vad konsekvensen av lag (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (PSI-lagen) kommer att kräva av statistikansvariga myndigheters officiella statistik i framtiden. PSI-lagen bygger på ett EU-direktiv från 2003¹. Direktivet reglerar frågor om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Sverige antog PSI-direktivet genom en ny lag vilket har till syfte att främja informationsmarknad, underlätta användningen av enskildas användning av handlingar som tillhandahålls av myndigheter. PSI-lagen innebär inte att den kan åberopas för att handlingar ska utlämnas eller att den reglerar om vidareutnyttjande är tillåtet. Inom EU pågår en revidering gällande PSI-direktivet. Förslaget till ändring är att ”på elektronisk väg” ska ersättas med ”i maskinläsbart format tillsammans med tillhörande metadata” dvs. data, definitioner och begrepp om data. Förändringen innebär högre krav på dokumentationen av statistiken som sprids och offentliggörs hos myndigheter. I framtiden kan nya aktörer komma som önskar såväl den publicerade officiella statistiken som statistikens underliggande definitioner (metadata) för att göra nya typer av uppdrag. Svårigheten för statistikmyndigheter blir att tillgodose nya företags önskemål på mer flexibel användning av publicerad statistik och dess metadata. Den framtida problematiken blir påtagligt för myndigheter som bygger stora datalager för statistik och vill sprida mer statistik själv.

Energimyndigheten föreslår att regeringen klargör vilken roll tillsynsmyndigheter och andra statistikmyndigheter har i det officiella statistiksystemet. Konjunkturinstitutet påpekade i juni när de avrapporterade uppdraget ”*Vilken miljöekonomiskt relaterad statistik som behövs för hög kvalitativ forskning kring miljöekonomiskt relaterade frågor*”² att det saknas utvidgad statistik för att göra tillförlitliga analyser. Detta skulle kunna förbättras om data/information från tillsynsmyndigheter såsom Energimarknadsinspektionen m.fl. och andra statistikmyndigheter används. Utredaren presenterar inga förslag om tillgänglighet till data för utredningsmyndigheter, kommuner och länsstyrelser. Ökad tillgänglighet skulle innebära förbättrade möjligheter för dem att genomföra sina uppdrag.

Kapitel 14.1 ”*Men enligt min bedömning finns inget som talar för att SCB:s nuvarande kvalitetsarbete skulle ha några besvärande luckor eller felaktig inriktning, givet de utmaningar myndigheten för närvarande står inför*”.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn

² Konjunkturinstitutet (2012): *Statistik för miljöekonomisk analys – behov, kvalitet och tillgänglighet*. Fördjupnings – PM nr 14 2012.

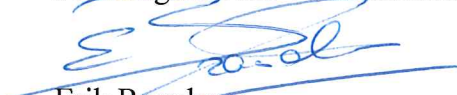
Energimyndigheten vill invända mot utredarens bedömning att SCB:s nuvarande kvalitetsarbete inte skulle ha några besvärande luckor och vill uppmärksamma Regeringen på frågan. Energimyndigheten har erfarenhet att SCB:s redovisningar av dokumentation, införande av standardiserade verktyg m.m. inte alltid inkluderar verksamheter där SCB agerar som producent, som inom energistatistiken. Energimyndigheten hade gärna sett att SCB i större omfattning presenterat hur kvalitetsarbetet bedrivs inom sin uppdragsverksamhet. Det är också myndighetens erfarenhet att SCB inte alltid har samma kvalitetsambition i sina uppdrag mot statistikansvariga myndigheter som i sina egna statistikprodukter. Det är ineffektivt ur ett samhällsperspektiv om SCB:s kvalitetsarbete och standardiserade verktyg inte används också inom uppdragen. Energimyndigheten har under uppbyggandet av ett datalager över energistatistik haft svårigheter pga. brister i kvaliteten hos SCB. Det har för vissa undersökningar helt saknats dokumentation, systematik samt förekommer stort personberoende i flera undersökningar.

Energimyndigheten vill ytterligare påpeka att det i utredningen saknas en tillräcklig konsekvensanalys över kostnaden för officiell statistik med ökade kvalitetskrav, redovisning på lägre nivå, harmonisering gentemot EU och nationellt, ökad tillgänglighet av statistik m.m. Statistikansvariga myndigheter har olika resurser för statistikansvaret och därför olika förutsättningar att tillgodose kraven. Kraven ska dessutom ställas i relation till det generella kravet i Sverige på minskad uppgiftslämnararbörda inom den officiella statistiken.

Energimyndigheten vill understryka att statistik behövs för uppföljningar av politiska beslut såväl nationellt som internationellt. De regelverk som förhandlas inom EU ställer ofta ökade krav på statistiken som inrapporteras vilket påverkar hur uppföljningen av politiska beslut kan bli. Det kan innebära höjd ambitionsnivå, mer detaljerad statistik, ökad kvalitetskrav m.m. Regeringen bör därför genomföra konsekvensanalyser av kostnaden för införandet av nya EU krav utifrån hur den statistik som påverkas behöver förändras samt hur det nya kravet kan komma att påverka kvaliteten i den uppföljning som statistiken ska användas för.

Energimyndigheten vill avslutningsvis föreslå att Regeringen kompletterar remissförfarandet med en hearing då en del betydelsefulla användare saknas i listan av remissinstanser som har fått lämna synpunkter.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Erik Brandsma. Därutöver har avdelningscheferna Roger Eklund och Mattias Eriksson, tf avdelningscheferna Paul Westin, Anders Lewald och Maria Steinbach Lindgren, direktören för strategiska frågor Anneli Eriksson, verksjuristen Jenny Johansson samt handläggare Niklas Notstrand, deltagit i den slutliga handläggningen. Föredragande har varit enhetschefen Karin Sahlin.

Erik Brandsma
Karin Sahlin